

I SI EL MEU ALUMNE PREN DROGUES?

21 D' ABRIL DE 2010

AULA MAGNA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Inauguració

GEMMA FONRODONA BALDAJOS

Vicerectora d'Estudiants i Política Lingüística de la Universitat de Barcelona

ORIOLESCULIES I PLOU

Director de Projecte Home

Conferència

I SI EL MEU ALUMNE PREN DROGUES?

PSICOBIOLOGIA DE L'ADDICCIÓ

ANA ADAN I PUIG

Directora del Màster en Drogodependències d'IL3-UB

Doctora en Psicologia i professora titular del Departament de Psiquiatria i Psicobiologia Clínica de la Universitat de Barcelona (UB). Realitza la seva tasca investigadora en la línia de recerca de Psicofarmacologia i Drogodependències integrada en el Grup Consolidat de Neuropsicologia de la UB. Ha publicat més de 90 treballs científics internacionals i nacionals, és l'editora europea del Journal of Substance Use i membre del comitè editorial de la revista Adicciones. Ha format part del comitè científic de diversos assaigs clínics i ha redactat informes com a experta clínica per al Ministeri de Sanitat. És coordinadora i docent de les assignatures de Drogodependències i Psicofarmacologia a la llicenciatura de Psicologia i al Màster Oficial de Psicologia Clínica i de la Salut de la UB. Ha desenvolupat una àmplia labor docent en cursos de màster, postgrau i doctorat de diverses universitats. És directora i tutora del Màster en Drogodependències on-line de IL3-UB.

El fenomen de l'addicció a substàncies psicoactives és molt complex i per explicar-lo cal considerar un model multifactorial que incorpori aspectes tant biològics, com psicològics i socials. Però sens dubte existeixen factors biològics que predisposen amb un determinat pes específic que una persona que comença a consumir una substància desenvolupi un trastorn addictiu. Amb independència de l'efecte conductual que tingui la substància –estimulant, depressora o psicodislèptica– quan es comença a consumir produeix un increment de l'activitat cerebral de la via dopaminèrgica mesolímbica que és el substrat fisiològic del reforç. Existeixen diferències funcionals i de polimorfisme genètic en el sistema dopaminèrgic les quals fan que la presència inicial d'una droga produeixi un reforç més positiu, i promogui nous contactes amb la droga i l'establiment d'un consum continuat en l'individu.

Per altra banda, l'efecte del consum continuat o crònic de drogues produeix modificacions amb conseqüències funcionals negatives pel Sistema Nerviós. Davant la presència repetida d'una droga els circuits funcional del Sistema Nerviós responen amb neuroadaptacions que són les responsables del desenvolupament de fenòmens com la tolerància, la sensibilització i la síndrome d'abstinència. Així, per exemple, la via dopaminèrgica mesolímbica disminueix l'activitat endògena perquè la droga està actuant amb efectes agonistes o d'increment funcional. Un altre fenomen ben conegut a dia d'avui és la modificació de l'expressió gènica que pot establir-se a molt llarg plaç o, fins hi tot, de forma permanent. Entre les repercussions negatives que totes les drogues poden produir, en destaca el detriment de la memòria.

Cal esmentar el risc de desenvolupar trastorns psiquiàtrics en individus consumidors de drogues, podent destacar-se els de tipus psicòtic i de l'humor. Per exemple, el consum important de cànnabis multiplica per quatre el risc de patir esquizofrènia al llarg de la vida. Les drogues també augmenten la quantitat de radicals lliures en l'organisme, el que es coneix com estrès oxidatiu i que pot conduir a la mort cel·lular.

Actualment tenim pocs elements predictius de la vulnerabilitat biològica a l'addicció previs al seu desenvolupament. A més, cal precisar que l'absència de factors biològics no preserva per complet i la seva presència no s'ha de considerar com a causa segura que es desenvolupi un trastorn per dependència. El progrés científic en el coneixement dels factors biològics és cabdal, però, per aconseguir abordatges de tractament integral més eficaços, per disminuir l'índex de recaigudes i millorar la qualitat de vida dels pacients.

Els joves tenen una percepció de risc molt baixa respecte als riscos del consum de drogues i, molt especialment, del possible impacte psicobiològic que se'n pot derivar. És freqüent que pensin i verbalitzin "a mi això no em passarà", si bé sabem que en cervells en maduració els efectes adversos de les drogues i la seva perdurabilitat són majors. En la tasca de formació i/o prevenció en adolescent cal treballar fent èmfasi amb elements que els resultin més propers, però és vital que tant pares com educadors siguin coneixedors d'aquesta informació.

DE L' ALARMA A LA BANALITZACIÓ: ELS REPTES DE LA INFORMACIÓ SOBRE DROGUES AL SEGLE XXI

BEGONYA DEL PUEYO

Periodista. Directora de Comunicació de RBA

*Llicenciada en CC de la Informació per la Universitat Complutense de Madrid.
Ha estat coordinadora de l'espai "Todos contra las Drogas" en el programa de radio Protagonistas durant 18 anys (Premi Onda 1993)
Coordinadora a l'organització del Partit de Futbol Benèfic "Drogas No" a favor de Proyecto Hombre.
Coautora de "¿Y si mi hijo se droga?", entre altres publicacions especialitzades en drogues.
Està en possessió de la Cruz al Mérito del Plan Nacional sobre Drogas.
Actualment, Directora de Comunicació de RBA
Directora de l'espai "Padres sin Complejos" a Protagonistas.*

En Comunicació el primer impacte és el que es fixa amb major intensitat. Això explica que ens costi tant desprendre'ns de les imatges dels primers drogodependents que van saltar als mitjans de comunicació i continuem associant consums problemàtics amb addictes cronificats.

La situació, més de 20 anys després de que les drogues provoquessin alarma social a la nostra societat, ha canviat significativament: cada vegada hi ha més substàncies, més barates i més accessibles i els consums comencen a edats primerenques.

El lema "drogas no" ja no resulta efectiu enfront la nova realitat. Les drogues estan presents en el nostre entorn i per això és cada vegada més important oferir **un missatge de responsabilitat**: dels pares i educadors, però sobretot dels propis adolescents i joves. Criteris que s'estan aplicant en l'Educació Emocional són fonamentals per a transmetre el fenomen de les drogues en tota la seva extensió, inclosa la relació dels consums lúdics de drogues amb el narcotràfic i el deteriorament del medi ambient.

ORIOLESCULIES I PLOU

Director de Projecte Home

Llicenciat en Psicologia per la Universitat de Barcelona. 34 anys. Terapeuta de Projecte Home. En els últims anys ha impulsat nous projectes, com ara el primer Centre d'adolescents amb problemes de drogodependències a Catalunya. Des de 2009, director de Projecte Home Catalunya.

PROJECTE HOME CATALUNYA som una organització no governamental (ONG) creada el 1995. Promovem l'autonomia i la dignitat de les persones. Treballem per al tractament i la prevenció de les drogodependències i altres conductes d'addicció. Per més informació: www.projectehome.org / 902 885 555

Moderador

Jordi Sacristán

Periodista

Jordi Sacristán, periodista. Forma part de l'equip que va iniciar les emissions de COMRàdio. Ha treballat a Antena 3 de Ràdio i a Ràdio Nacional de Espanya. Actualment presenta i dirigeix el programa "Angles" de la Xarxa de Televisions Locals i el programa "Paisatges Humans" a COMRàdio. La seva trajectòria s'ha desenvolupant a informatius i programes, en projectes de traç molt divers.

Ha dirigit i presentat programes com el "Tal com som", espai que va mantenir-se 14 anys a la graella de COMRàdio i que les cinc darreres temporades es va emetre diàriament.

Director i presentador de programes com "Els matins de COMRàdio", informatius com "Redacció Vespre", "Les notícies del migdia", "Les notícies de la nit" o "Crònica d'una setmana".

Ha dirigit especials informatius com el dedicat a l'assassinat d'Ernest Lluch, "4 dies de Maig", dedicat als atemptats de l'11-M o els "Els Jocs Olímpics 10 anys després".

L'any 2002 publicava el llibre "Què vols ser quan siguis gran?" Històries d'escola i d'infantesa de vint personatges catalans.

Ha estat director de la sèrie de televisió "Mobilitats", emesa durant l'any 2009/10 per la XTVL.